

საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტრო
საქართველოს სსრ სახელმწიფო ეროვნული ბიბლიოთეკა

МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ ГРУЗИНСКОЙ ССР
ГРУЗИНСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ НАЦИОНАЛЬНАЯ
БИБЛИОТЕКА

იოსებ ბრიჭაშვილი

(დაბადებიდან 100 წლისთავთან დაკავშირებით)
ლიტერატურის სარეკომენდაციო საძიებელი

ИОСИФ ГРИШАШВИЛИ

(К 100-летию со дня рождения)
Рекомендательный указатель литературы

შ ე მ დ გ ე ნ ლ ე ბ ი ს ა გ ა ნ

1989 წლის 12 აპრილს შესრულდა 100 წელი ქართველი საბჭოთა პოეტის და საზოგადო მოღვაწის იოსებ გრიშაშვილის დაბადებიდან.

საიუბილეო თარიღის აღსანიშნავად საქართველოს სახელმწიფო ეროვნული ბიბლიოთეკის სარეკომენდაციო ბიბლიოგრაფიის განყოფილებამ მოამზადა ლიტერატურის სარეკომენდაციო საძიებელი ქართულ და რუსულ ენებზე, რომელიც მოიცავს წიგნებს, საეურნალო და საგაზეთო სტატიებს. საძიებელში შეტანილია ძირითადად უკანასკნელი 10-15 წლის მანძილზე გამოცემული ლიტერატურა.

მასალა განლაგებულია შემდეგი თანამიმდევრობით:

1. შემდგენლებისაგან
2. ი. გრიშაშვილის ბიოგრაფიული მონაცემები
3. ი. გრიშაშვილის შემოქმედება
4. ლიტერატურა ი. გრიშაშვილის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ.

ა) ი. გრიშაშვილის ბიოგრაფია

ბ) მოგონებები ი. გრიშაშვილზე

გ) ლიტერატურა ი. გრიშაშვილის შემოქმედების შესახებ

5. ი. გრიშაშვილი და თეატრი

სარეკომენდაციო საძიებლის მიზანია მკითხველთა ფართო წრეს გააცნოს ცნობილი მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის ი. გრიშაშვილის ცხოვრება და შემოქმედება.

მასალა მოცემულია ქართულ და რუსულ ენებზე. მასალის შერჩევა დასრულდა 1988 წლის ნოემბერში.

იოსებ გრიშაშვილი

28 IV 1889 — 8 VIII 1905

საქართველოს სახალხო პოეტი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი, სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი. სომხეთის ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე. პოეტი, მთარგმნელი და ლიტერატურათმცოდნე იოსებ (ი.ოსო) გრიგოლის ძე გრიშაშვილი (მამულაშვილი) დაიბადა თბილისში ხარფუხელი კალატონის ოჯახში. მისი ბავშვობა განუყოფელი იყო მისი თანატოლი ხარფუხელებისაგან. წერა-კითხვა იოსებს ღეღამ ასწავლა. პირველად მან ჩაუნერგა პატარა სოსოს წიგნისადმი სიყვარული. იოსების ბავშვობა არ იყო სახარბიელო. ბედმა საკმაოდ მძინე ცხოვრება არგუნა. მამა 1904 წელს გარდაიცვალა. ნიჟერი ყმაწვილი. რომელიც თბილისის ქართულ გიმნაზიაში სწავლობდა, იძულებული გახდა სწავლისათვის თავი დაენებებინა და ლუკმბურისათვის ეზრუნა, თუმცა იგი მაინც განაგრძობდა თვითგანვითარებას. მამისადმი დიდი სიყვარული იოსებმა იპოვა გამოჩაჩა, რომ მან მისი სახელი დაუდო საფუძვლად თავის ლიტერატურულ ფსევდონიმს.

თბილისი ცნობილი იყო თავისი ქალაქური პოეზიით, რომელიც ასახავდა მის მკვიდრთა ყოველდღიურ ცხოვრებას. ლხინსა თუ ქირა. ქალაქის მკვიდრთა სულიერ ცხოვრებაში განსაკუთრებული ადგილი ფოლკლორს ეკავა. რომელიც ის მასაზრდოვებელი წყარო გახლდათ. რაზედაც ი. გრიშაშვილი ხაზგასმით მიუთითებდა: „მე ვარ თვითგანვითარებული პოეტი, თბილისის ფოლკლორზე აღზრდილი.“

პოეტის შემოქმედებით „ასაკში“ შესვლა დაემთხვა რუსეთის პირველი რევოლუციის მშფოთვარე ხანას. 1906 წელს იოსებმა გამოსცა მის მიერ შედგენილი ლექსთა კრებული „ვარდის კონა“, რომელშიც შეტანილი იყო როგორც საკუთარი. ასევე ქალაქის ლიტერატურული ბოჰემის წარმომადგენლების ლექსები. დამწყები პოეტი თეატრმა და სცენისმოყვარეთა სახალხო წარმოდგენებმა გაიტაცა. იგი იყო ხარფუხის „თეატრის“ მსახიობიც, რეჟისორიც და ავტორიც. ამ თეატრისათვის დაწერა მან ერთმოქმედებიანი კომედიები: „ტიმოთეს ლეღვი“, რომელიც 1911 წელს ცალკე წიგნად გა-

მოიცა: „ბოიკოტი“ და „ლოთები ორთაქალაში“. სცენისმოყვარეობამ და თეატრის უზადო სიყვარულმა პოეტის თვითგანვითარებას დიდად შეუწყო ხელი.

1907 წელს იოსები ვალერიან გუნიაძე ქართულ თეატრში მიიწვია სუფლიორად. მოგონებებში: „ლადო გულანჯიანი“. „მე განაპირა უბნებში“ და „დ. ერისთავი“ ი. გრიშაშვილს ჩინებულად აქვს მოთხოვნილი თავისი ცხოვრების ამ პერიოდის შესახებ. სუფლიორობის გარდა თეატრში იგი სწირად მეორეხარისხოვან როლებსაც ასრულებდა, რასთავისაც დანატებით ანაზღაურებას ღებულობდა. მოკარნახედ ქართულ თეატრში იოსებმა 1913 წლის თებერვლამდე დაჰყო. სამუშაოდან თავისუფალ დროს იგი სთლიანად წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების მდიარ ბიბლიოთეკაში ატარებდა.

1917 წლიდან იოსებმა მუშაობა დაიწყო ქართულ პრესაში. გამოაქვეყნა მრავალი წერილი, რეცენზია, კორესპონდენცია. ბიბლიოგრაფიული თუ სატირულ-პოლემიკური ხასიათის წერილები.

1915 წლის ნოემბერში ქუთაისში დასაბამი მიეცა ქართველი სინბოლისტების გაერთიანებას — „ცისფერ ყანწებს“, რომელთა ლიტერატურულ ორგანოში გრიშაშვილმა ორი ლექსი განოქვეყნა: „სპინავა დედოფალს“ და „შეშლილი თათარი“. „ცისფერ ყანწებს“ მონაწილეობა სულაც არ ნიშნავდა იმას, თითქოს ი. გრიშაშვილს გაეზიარებინოს ამ ჯგუფის მხატვრულ-იდეური თვალსაზრისი. 1917 წელს მათ შორის ურთიერთობა დაიძაბა და საბოლოოდ განწყობილებამაც იჩინა თავი.

1917 წელს ი. გრიშაშვილმა დააარსა ერთდროული სალიტერატურო ჟურნალი — „ლეილა“, რომელმაც თვითმიზნად წმინდა ხელოვნების მსახურება დაისახა რაც მან მთლიანად თუ არა ნაწილობრივ მაინც განახორციელა.

1917 წლის 5 ოქტომბერს საინიციატივო ჯგუფის თაოსნობით მოწვეული იყო ქართულ მწერალთა დამფუძნებელი კრება სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირის შექმნის მიზნით. დამფუძნებელმა კრებამ აირჩია სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირის საბჭო, რომლის შემადგენლობაში ერთსმად იქნა არჩეული ი. გრიშაშვილი.

1919-1921 წლებში ი. გრიშაშვილი უნივერსიტეტის თავისუფალი მსმენელი გახდა. იგი 4 წლის განმავლობაში უსმენდა გამოჩენილი ქართველი მეცნიერების ლექციებს.

1921 წლის 25 თებერვალს საქართველოში დამყარდა საბჭოთა ხელისუფლება. 1921-25 წწ, ქართულ მწერლობაში მწვავე ბრძოლებით აღინიშნა. ისტორიულ გარდატეხათა ხანაში ი. გრიშაშვილი „სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირის“ ძლიერი

კორპორაციის წევრი გახდა, რომელიც 1921-25 წლებში „აკადემიური ასოციაციის“ სახელით იყო ცნობილი.

1921 წლის ოქტომბერში, სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირის მესამე კონფერენციაზე ი. გრიშაშვილი ამ კავშირის თავმჯდომარის ერთ-ერთ მოადგილედ აირჩიეს.

1921-1925 წლებში პოეტი, როგორც საკმაოდ ქმედითი წევრი „აკადემიური გაერთიანებისა“ აქტიურად თანამშრომლობდა ამ ჯგუფის ბეჭდვით ორგანოებში „ხომალდი“, „ილიონი“, „ლოძისი“, „საქართველოს სამრეკლო“, „ლაშარი“, „კავკასიონი“, „ახალი კავკასიონი“. იგი ნაყოფიერად მუშაობდა როგორც მთარგმნელი, ლიტერატურული მკვლევარი.

1922 წელს „სახელგამმა“ გამოსცა მისი ლექსების მეორე წიგნი, რომელმაც გააერთიანა 1914-1920 წლებში დაწერილი ლექსები. 1924 წელს გამოიცა მის მიერ ნათარგმნი ო. თუმანიანის „რჩეული“ 1925 წელს ცალკე წიგნად გამოიცა მის მიერ ნათარგმნი ე. კარალოვიჩის კომედია „ამერიკელი ქალი, ანუ ისეთი მამაკაცი“. 1927 წელს გამოიცა ზონოგრაფია — „ძველი თბილისის ლიტერატურული ბოჰემა“.

1928 წელს ი. გრიშაშვილმა მონაწილეობა მიიღო ქართველი მწერლების მეორე ყრილობის მუშაობაში.

1930 წელს იგი აირჩიეს „რუ“ ეთის დრამატურგთა და კომპოზიტორთა საზოგადოების“ წევრად.

1933 წლიდან ი. გრიშაშვილი საქმიანად თანამშრომლობდა ახლად დაარსებული ენის, ლიტერატურისა და ხელოვნების (ელხი) ინსტიტუტში, რომელიც ჩამოყალიბდა სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის საქართველოს ფილიალთან.

პოეტმა ქართულ ენაზე თარგმნა მირზა ფატალი ახუნდოვის პოემა „პუშკინის გარდაცვალებაზე“. შეადგინა და გამოაქვეყნა ა. პუშკინის, მ. ლერმონტოვის, ტ. შევჩენკოს, ალ. ოსტროვსკის, მ. გორკის, აგრეთვე სომეხი ავტორების ქართულად ნათარგმნი ნაწარმოებების ბიბლიოგრაფია.

1934 წელი მეტად მნიშვნელოვანი იყო პოეტის ცხოვრებაში. იგი აირჩიეს სსრკ მწერალთა პირველი საკავშირო ყრილობის დელეგატად. ამავე წელს იგი დაამტკიცეს საქართველოს მწერალთა კავშირის ორგანოს „ლიტერატურული გაზეთის“ სარედაქციო კოლეგიის წევრად.

1939 წელს მგოსანს შეუსრულდა დაბადების 50 წლისთავი. იმავე წელს გამოაქვეყნა თავისი ერთ-ერთი საუკეთესო თეატრალური ნაშრომი — „ილია ჭავჭავაძე და ქართული თეატრი“. 1940 წელს გამოაქვეყნა შესანიშნავი გამოკვლევა — „ალექსანდრე

ქავკავაძე“. ი. გრიშაშვილმა დიდი მუშაობა გასწია აგრეთვე აკაკი წერეთლის 15 ტომეულის გამოცემაზე.

1944 წელს მხატვრული ლიტერატურის დარგში თეალსაჩინო დამსახურებისათვის და მოღვაწეობის 40 წლისთავთან დაკავშირებით იგი დაჯილდოვდა შრომის წითელი დროშის ორდენით.

1945 წელს მიენიჭა სომხეთის ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის წოდება.

1946 წლის 28 დეკემბერს პოეტი აირჩიეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრად.

1949 წელს გამოცემული „ერთტომეულისათვის“ პოეტს 1950 წელს მიენიჭა სსრ სახელმწიფო პრემია.

ი. გრიშაშვილმა შექმნა უნიკალური წიგნსაცავი, რომელიც ანდერძით, უსასყიდლოდ დაუტოვა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიას, როგორც ამ აკადემიის ნამდვილმა წევრმა 1947 წლიდან.

ი. გრიშაშვილმა გამოსცა ლექსების „ერთტომეული“ (1955), კრებულები „მხოლოდ სიყვარული“ (1957 და 1958 წწ.) „რჩეული“ (1959), აგრეთვე „ლიტერატურული ნარკვევები“ (1957), „თეატრალური წერილები“ (1960).

1959 წელს დაბადების 70 და მოღვაწეობის 55 წლისთავთან დაკავშირებით ი. გრიშაშვილს მიენიჭა საქართველოს სახალხო პოეტის წოდება.

ი. გრიშაშვილი გარდაიცვალა 1965 წლის 3 აგვისტოს. იგი დაკრძალულია მთაწმინდის მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში.

ი. გრიშაშვილის შემოქმედება

გრიშაშვილი ი. თხზულებანი 5 ტომად ტ. I. — თბ.: საბჭ. საქართველო, 1980. — 332 გვ.

წიგნში მოთავსებულია ი. გრიშაშვილის მიერ 1906—1920 წლებში გამოქვეყნებული ლექსები.

გრიშაშვილი ი. თხზულებანი 5 ტომად. ტ. II. — თბ.: საბჭ. საქართველო, 1982. — 348 გვ.

ტომში შესულია 1922—1960 წლებში დაწერილი ლექსები, აგრეთვე საბავშვო ლექსები და პოემები.

გრიშაშვილი ი. თხზულებანი 5 ტომად. ტ. III. — თბ.: საბჭ. საქართველო, 1985. — 440 გვ.

III ტომში შევიდა ლიტერატურული წერილები: საიანოვა. ძველი ტფილისის ლიტერატურული ბოჰემა, ცხოვრება ალექსანდრე ჭავჭავაძისა.

გრიშაშვილი ი. თხზულებანი 5 ტომად. ტ. 4. — თბ.: საბჭ. საქართველო, 1985. — 404 გვ.

1915—1943 წლებში გამოქვეყნებული ლიტერატურული წერილები და ნარკვევები.

გრიშაშვილი ი. თხზულებანი 5 ტომად. ტ. 5. — თბ.: საბჭ. საქართველო, 1985. — 316 გვ.

ქრებულში შევიდა ნარკვევები, წერილები, მოგონებები, სიტყვები.

გრიშაშვილი ი. ერთტომეული. — თბ.: სახელგამი. 1949. — 622 გვ.

ჩრეული ლექსების ერთტომეული შესდგება ორი მთავარი განყოფილებისაგან:

პირველ განყოფილებაში მოთავსებული ლექსები (1921—1949) დაყოფილია რკალებად.

ხოლო მეორე განყოფილების ლექსები დალაგებულია ქრონოლოგიურად — 1906—1920.

წიგნის დასასრულს, დამატების სახით, მოკეზილია მოძმე ხალხთა პოეზიის ნიმუშები ი. გრიშაშვილის თარგმანებში.

გრიშაშვილი ი. ძველი თბილისის ლიტერატურული ბოჰემა. — ბათუმი: საბჭოთა აჭარა, 1986. — 204 გვ.

ამ წიგნში მკითხველი გაეცნობა საქართველოს ეთნოგრაფიას, ქართული ლიტერატურისა და კრიტიკის საკითხებს.

გრიშაშვილი ი. ხელოვნებას: თეატრი. კინო. სიმღერა. ცეკვა.
— თბ.: ხელოვნება, 1979. — 136 გვ.

წიგნი წარმოადგენს ი. გრიშაშვილის იმ ლექსების კრებულს, რომლებიც პოეტმა მიუძღვნა ქართული ხელოვნების საკითხებს, მის მოღვაწეებს.

გრიშაშვილი ი. პატარა ოსტატები. — თბ.: ნაკადული, 1984.
— 37 გვ.

იოსებ გრიშაშვილის ამ კრებულში შესულია ბავშვებზე დაწერილი ლექსები, რომლებიც სიყვარულით, ერთგულებით, ყმაწვილებზე ფიქრითა და ზრუნვით არის გამსჭვალული.

გრიშაშვილი ი. ლიტერატურული ნარკვევები. — თბ.: სახელგამი, 1957. — 520 გვ.

წიგნი შეიცავს ქართული ლიტერატურული ცხოვრების შესახებ ავტორის მიერ სხვადასხვა დროს გამოქვეყნებული ნაწერების მხოლოდ ნაწილს. წერილები ამ კრებულში ისტამბება პირველი დაბეჭდვის თარიღის მიხედვით. ზოგიერთი მათგანი ოდნავ შეესებოდა და შესწორებულია.

გრიშაშვილი ი. ნიკო გოცირიძე. — თბ.: 1924. — 46 გვ.

მსახიობ ნიკო გოცირიძის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ მოგვეთხრობს ავტორი.

გრიშაშვილი ი. სტეფანე ფერშანგიშვილი მაცნე. ენისა და ლიტერატურის სერია. — 1978. — № 1. — გვ. 150—159.

პოეტ-აკადემიკოს ი. გრიშაშვილის ნარკვევში, რომელიც არ გამოქვეყნებულა პოეტის სიცოცხლის პერიოდში, მოცემულია XVIII საუკუნის ბოლოსა და XIX საუკუნის დასაწყისის აშუღური პოეზიის ერთ-ერთი წარმომადგენლის სტეფანე ფერშანგიშვილის ცხოვრება და მოღვაწეობა.

გრიშაშვილი ი. ახალგაზრდებო, გამოდით გარეთ: ლექსი ახ. კომუნისტი. — 1980. — 1 მაისი.

გრიშაშვილი ი. ბესო ჟღენტის მოხსენების შემდეგ: ლექსი ლიტ. საქართველო. — 1979. — 2 თებ.

გრიშაშვილი ი. ბუკინისტან (დიალოგი): ლექსი წიგნ. სამყარო. — 1979. — 10 იანვ.

გრიშაშვილი ი. თბილისი, ბაქო და ერევანი: ლექსი ახ. კომუნისტი. — 1988. — 26 მარტი.

ლომჯარია ი. იოსებ გრიშაშვილის უცნობი ლექსის გამო ლიტ. საქართველო. — 1982. — 23 აპრ. — გვ. 13.

ვეცნობით 1950 წლის 23 აპრილს დაწერილ ლექსს: „აკაკი ვასაძის“ (მუნასიბი) რომელიც დღემდე უცნობი იყო მკითხველისათვის.

ბუციშვილი ხ. ი. გრიშაშვილის „საახალწლო ექსპრომტები“
თეატრ. მოამბე. — 1970. — № 5. — გვ. 23—26.

ი. გრიშაშვილის თავის ლექსების კრებულში აღარ შეუტანია
1910 წელს გაზეთ „ხალხის“ საახალწლო ნომერში დაბეჭდილი
„საახალწლო ექსპრომტები“, რომლებსაც ხელს აწერს თავისი უძვე-
ლესი ფსევდონიმით: გრიგორი.

უფრონაღის ამ ნომერში ვეცნობით სწორედ ამ „საახალწლო
ექსპრომტებს“.

ლიტერატურა ი. გრიშაშვილის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ

ა) ი. გრიშაშვილის ბიოგრაფია

✓ ბაიძე ვ. იოსებ გრიშაშვილი. — თბ.: საქ. სსრ საზ-ბა „ცოდ-
ნა“, 1980. — 32 გვ.

საინტერესოდ და ვრცლად ვეცნობით ნაშრომში იოსებ გრი-
შაშვილის ბიოგრაფიას, რომელიც ბევრს გვეუბნება პოეტის პო-
ეზიის შესახებ. საინტერესოდ არის განხილული მთელი მისი
მრავალმხრივი შემოქმედება, რომელიც ყოველთვის შეუწელებელ
ინტერესს აღძრავს თანამედროვეებსა და შთამომავლობაში.

✓ შერკვაილაძე გ. „ნამდვილ სიყვარულს რა დააბერებს...“ გერ-
კვილაძე გ. ფიქრები პოეზიაზე. — თბ., 1975. — გვ. 244—295.

წერილში ვეცნობით იოსებ გრიშაშვილის ბიოგრაფიასა და მი-
სი შემოქმედების ვრცელ ანალიზს.

✓ რადიანი შ. იოსებ გრიშაშვილი რადიანი შ. რჩეული ნაწერე-
ბი წიგნი მე-2. — თბ., 1972. — გვ. 218—237.

ავტორი განიხილავს იოსებ გრიშაშვილის შემოქმედებას. მოგ-
ვითხრობს მისი ბიოგრაფიის, მრავალფეროვანი ნიჟის, მისი ნაყო-
ფიერი საკვლევებად მუშაობის შესახებ ქართულ ლიტერატურა-
ში და აღნიშნავს: „ჩვენი ხალხის სულიერ ცხოვრებაში ი. გრიშაშ-
ვილის პოეზია ძვირფასი განძია. მან ახალი პორიზონტები გადაუშა-
ლა ქართულ პოეზიას. ეს იყო უჩვეულო ლექსები განსაკვიფრებე-
ლი რიტმით და რითმით, აღსავსე ბგერებით და ფერებით, ცოცხა-
ლა სიტყვის მუსიკით. ამიტომ ასე დიდია მისდამი სიყვარული ფარ-
თო მკითხველ საზოგადოებაში.“

✓ ჯიბლაძე გ. იოსებ გრიშაშვილი: კრიტიკული ეტიუდი (გრიშაშ-
ვილი ი. ერთტომეული. — თბ., 1949. — გვ. 9-45.

კრიტიკულ ეტიუდში ი. გრიშაშვილის „ავტობიოგრაფიის“ მი-
ხედვით გადმოცემულია მწიგნობის ცხოვრება. განხილულია მისი
მრავალფეროვანი შემოქმედება.

✓ ჯიბუტი ვ. იოსებ გრიშაშვილი ჯიბუტი ვ. ცხოვრების მხარდა-
მხარ — თბ., 1960. — გვ. 20-31.

წერილში ვეცნობით იოსებ გრიშაშვილის ოჯახის ისტორიას და
იმ მეტად საინტერესო ცხოვრებას, რომელიც სასიქადულო პოეტმა
განვლო.

ბ) მოგონებები ი. გრიშაშვილზე

✓ ანანიაშვილი ქ. ძველი თბილისის ბოქემა ლიტ. საქართველო. —
1988. — 22 აპრ (№ 17). — გვ. 14.

მოგონებები ი. გრიშაშვილზე.

— ქაროსანიძე ც. ძველო თბილისო, გტოვებ, ნახვამდის! ქაროსანი-
ძე ც. აქამდე არა გეტოვებენ. — თბ., 1984. — გვ. 24-37.

იბეკლება ც. ქაროსანიძის მოგონება ი. გრიშაშვილზე.

✓ კიკინაძე ლ. იოსებ გრიშაშვილი კიკინაძე ლ. შუქი სხივოსან-
თა. — თბ., 1974. — გვ. 46-64.

მოგონებაში ავტორი მოგვითხრობს თავისი შეხვედრების შესა-
ხებ იოსებ გრიშაშვილთან, გვესაუბრება პოეტის თანამშრომლობის
შესახებ საბავშვო ჟურნალ-გაზეთებში, აგვიწერს მის ბიბლიოთე-
კა-მუხეულს.

✓ ჩავლეიშვილი ა. საუბრები იოსებ გრიშაშვილთან ჩავლეიშვი-
ლი ა. ლიტერატურულ-კრიტიკული ნარკვევები. — თბ., 1962. —
გვ. 89-101.

ავტორი მოგვითხრობს თავისი შეხვედრების შესახებ იოსებ
გრიშაშვილთან და გვაცნობს მასთან რამდენიმე საუბრის ჩანაწერს.

✓ ჩიხლაძე ნ. ორი მეგობარი წიგნ. სამყარო. — 1984. — 23 მა-
ისი. (№ 10). — გვ. 7.

ავტორი მოგვითხრობს ი. გრიშაშვილისა და პოეტის, დრამა-
ტურგისა და მწერლის, მთარგმნელისა და საზოგადო მოღვაწის ბეგ-
ლარ ახოსპირელის მეგობრობის შესახებ.

გ) ლიტერატურა ი. გრიშაშვილის შემოქმედების შესახებ

✓ არველაძე ბ. ძმობის ჩუქურთმა. — თბ.: საბჭ. საქართველო,
1987. — 213 გვ.

წიგნში განხილულია იოსებ გრიშაშვილის პოეტური და ლიტე-
რატურული მოღვაწეობა ჩვენი ქვეყნის მოძმე ხალხთა შორის ლი-
ტერატურულ-კულტურული ურთიერთობის გაფართოებისა და გან-
ვითარების საქმეში.

— არველაძე ბ. კუსრაშვილი რ. იოსებ გრიშაშვილის პოეტური სამ-
ყარო. — თბ.: საბჭ. საქართველო. 1976. — 115 გვ.

წიგნში განხილულია იოსებ გრიშაშვილის შემოქმედებითი მუშაობის ის რთული პროცესი, რომელიც პოეტს გაუწევია ლექსის მხატვრულად დახვეწისა და სრულყოფის მიზნით. ნაშრომი ძირითადად აგებულია ი. გრიშაშვილის არქივში დაკულ უცნობ ან ნაკლებად ცნობილ მასალებზე.

✓ ბაიადე ვ. იოსებ გრიშაშვილი. — თბ.: ნაკადული, 1966.-74 გვ, ი. გრიშაშვილის მთელი ცხოვრება და შემოქმედება მშობელი ერის, მშობლიური მწერლობისადმი სიყვარულითაა გამთბარი. ვ. ბაიადე თავის წიგნში სწორედ ამ დიდ სიყვარულზე, პოეტის განვლილ გზასა და შემოქმედებაზე გვესაუბრება.

✓ გრიშაშვილი იოსებ გრიგოლის ძე (1889-1965) ქართველ მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა მთაწმინდის პანთეონი. — თბ., 1968. — გვ. 21-23.

მოკლე ცნობები გამოჩენილი მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის, სახელმწიფო პრემიის ლაურეატის, საქართველოს სახალხო პოეტ-აკადემიკოსის იოსებ გრიშაშვილის ცხოვრება-მოღვაწეობაზე.

✓ ლორთქიფანიძე ე. იოსებ გრიშაშვილი. — თბ.: მეცნიერება, 1984.-186 გვ.

ი. გრიშაშვილის უმდიდრესი პირადი არქივის საგულდაგულო შესწავლის საფუძველზე, ავტორი წარმოაჩენს მეოცე საუკუნის ქართული პოეზიის ერთ-ერთი ყველაზე კოლორიტული წარმომადგენლის ცხოვრებისა და შემოქმედების გზას.

წიგნი მდიდარია ფაქტობრივი მასალით, დაწერილია პოპულარულად და განკუთვნილია არა მარტო სპეციალისტთათვის, არამედ ეროვნული პოეტური კულტურის საკითხებით დაინტერესებულ მკითხველთათვისაც.

✓ ხინთიბაძე ა. ი. გრიშაშვილის პოეზია. — თბ.: სახელგამი, 1955.-178 გვ.

მკითხველი გაეცნო იოსებ გრიშაშვილის ღვაწლსა და დამსახურებას ქართული კულტურის წინაშე. ავტორი მიმოიხილავს მწერლის ცხოვრებასა და შემოქმედებას, ცდილობს მთელი სისრულით წარმოგვიდგინოს მისი შემოქმედებითი ზრდა-განვითარება; ანალიზებს ი. გრიშაშვილის, როგორც რეჟოლუციამდელ ისე მისი საბჭოთა პერიოდის შემოქმედებას. დასასრულს, ავტორი ეხება ი. გრიშაშვილის პოეზიის მხატვრულ მხარეს.

✓ ხუციშვილი ს. სიცოცხლე წიგნთან, წიგნისათვის, წიგნში... — თბ.: განათლება, 1978.-40 გვ.

პროფესორი ს. ხუციშვილი დიდი სიყვარულით გვაცნობს იოსებ გრიშაშვილის სწორუბოვარ ბიბლიოფილურ მოღვაწეობას.

✓ იბუტი ვ. ი. გრიშაშვილი. — თბ.: მერანი, 1969. — 81 გვ. ნაშრომი მიძღვნილია ი. გრიშაშვილის დაბადების 80 წლისთა-

ვისადმი. მასში განხილულია გამოჩენილი პოეტის მრავალმხრივი შემოქმედება და მის მიერ განვლილი ცხოვრების რთული გზა.

✓ ალავიძე მ. იოსებ გრიშაშვილის წერილები ალავიძე მ. ლიტერატურული წერილები. — თბ., 1981. — გვ. 83-100.

წერილი ეხება იოსებ გრიშაშვილის ცხოვრებისა და შემოქმედების სხვადასხვა საკითხს, მის აქტიურ მონაწილეობას ქუთაისის კულტურულ ცხოვრებაში.

წერილი დაყოფილია შემდეგ თავებად: იუბილარის სამადლობელი; „სონეტი ქუთაისს“, „არდავიწყება მოყვრისა“; დომენტი თომაშვილის დამფასებელი; ქართველოლოგის სინანული.

ბეჭიშვილი ე. ქართული ლექსის რაინდი ბეჭიშვილი ი. მათი შთაგონების წყარო. — თბ., 1987. — გვ. 89-101. —

წერილი მოგვითხრობს ი. გრიშაშვილის ღვაწლსა და უებრო სიყვარულის შესახებ აქარისადმი.

ვართავაძე ე. იოსებ გრიშაშვილი ვართავაძე ი. წერილები და მოგონებები. — თბ., 1975. — გვ. 311-325.

წერილში გაერთიანებულია ავტორის მიერ სხვადასხვა პერიოდში (1915 და 1952 წ.წ.) დაწერილი ორი ნაშრომი იოსებ გრიშაშვილის შემოქმედების შესახებ, რომლებიც ავტორმა სამოციან წლებში შეასწორა, შეამცირა და შეაერთა ერთ სილუეტად.

✓ ზანდუკელი ფ. იოსებ გრიშაშვილის საყმაწვილო პოეზიის ფოლკლორული წყაროები ზანდუკელი ფ. ფოლკლორი და ქართველი საბავშვო მწერლები. — თბ., 1974, — გვ. 69-77.

წერილში მკითხველი გაეცნობა, თუ როგორ იყენებდა იოსებ გრიშაშვილი ხალხური ზეპირსიტყვიერებისა და ქალაქური ფოლკლორის ნიმუშებს თავის საბავშვო ნაწარმოებებში.

✓ თევზაძე ა. პოეზიის საზომი — ხალხის სიყვარული თევზაძე ა. ლიტერატურული წერილები. — თბ., 1977. — გვ. 181-193.

ი. გრიშაშვილის ცხოვრების, პოეტური შემოქმედებისა და მრავალმხრივი მოღვაწეობის შესახებ მოგვითხრობს ავტორი.

✓ კანკავა გ. მაშრიყული აკმეიზმი ი. გრიშაშვილის პოეზიაში კანკავა გ. ლიტერატურული წერილები. — თბ., 1985. — გვ. 27-114.

ნაშრომი შეიცავს რამდენადმე ახალ თვალსაზრისს ი. გრიშაშვილის პოეზიის შესახებ, რომელიც ქართული კლასიკური ლექსის წიაღში იწყება, მაგრამ სტილური მიმართულებით და ლიტერატურული მნიშვნელობით ქართულ მოდერნიზმთანაა შეკავშირებული.

✓ მერკვილაძე გ. ჰიმნი სიყვარულს მერკვილაძე გ. შთაგონება მხატვრისა. — თბ., მერანი, 1980. — გვ. 98-152.

წარმოდგენილია იოსებ გრიშაშვილის ლიტერატურული პორტრეტი. განხილულია მისი ვრცელი და მეტად შინაარსიანი შემოქმედება, რომელსაც თვით პოეტი ორ ძირითად ნაკადად ყოფს. პირველი ნაკადი—ინტიმურ-სატრფიალო ლირიკისა, ხოლო მეორე, საზოგად-

დობრივ-მოქალაქეობრივი მოტივების ნაკადი. მოთხრობილია მისი პოეტური ენისა და სტილის საკითხების შესახებ.

✓ რადიანი შ. იოსებ გრიშაშვილი რადიანი შ. მეოცე საუკუნის ქართული ლატერატურა. — თბ., 1959. — გვ. 252-260.

ავტორი აანალიზებს ი. გრიშაშვილის პოეზიისათვის დამახასიათებელ ჟანრობრივ-თემატურ და მხატვრულ თავისებურებებს და მიგვითითებს მისი შემოქმედების მნიშვნელობაზე ასალი ქართული პოეზიის განვითარების საქმეში.

✓ ფარულავა გ. იოსებ გრიშაშვილი ძველი ქართული მწერლობის მკვლევარი. — თბ., 1986. — გვ. 306.

წერილი წარმოაჩენს იმ წვლილსა და დამსახურებას, რომელიც ი. გრიშაშვილს მიუძღვის მრავალსაუკუნოვანი ქართული სიტყვა-კაზმული მწერლობის შესწავლაში.

✓ ლლონტი შ. ქართული პოეზიის ოქროს დიდი ლლონტი შ. ლიტერატურული სილუეტები. — თბ., 1972. — გვ. 44-46.

ვეცნობით ი. გრიშაშვილის ლიტერატურულ პორტრეტს.

✓ ჭილაია ხ. იოსებ გრიშაშვილი ჭილაია ს. უახლესი ქართული მწერლობა. — თბ., 1975. — გვ. 235-268.

ნარკვევში განხილულია იოსებ გრიშაშვილის მიერ განვლილი მდიდარი და საინტერესო შემოქმედებითი გზა. ავტორი მიმოიხილავს პოეტის ბიოგრაფიას, აანალიზებს მის მხატვრულ ნაწარმოებებს, აღნიშნავს მის მთარგმნელობით მოღვაწეობას და დიდ ღვაწლს ქართული საბავშვო ლიტერატურის განვითარებაში.

✓ ჯიბლაძე გ. იოსებ გრიშაშვილი ჯიბლაძე გ. კრიტიკული ეტიუდები III. — თბ., 1959. — გვ. 181-217.

ვრცლად განხილული საქართველოს სახალხო პოეტის იოსებ გრიშაშვილის ცხოვრების გზა, მისი შემოქმედების ძირითადი მოტრეკები, მხატვრული სტილის თავისებურებანი.

✓ ჯიბუტი ვ. ი. გრიშაშვილი ჯიბუტი ვ. პორტრეტები და წერილები. — თბ., 1966. — გვ. 3-45.

ავტორი ვრცლად და შინაარსიანად განიხილავს ი. გრიშაშვილის შემოქმედებას.

✓ ჯიბუტი ვ. მწერლის პორტრეტისათვის ჯიბუტი ვ. თანამედროვენი. — თბ., 1979. — გვ. 23-32.

იოსებ გრიშაშვილის პორტრეტი ნათელ წარმოდგენას გვიქმნის პოეტის პიროვნებაზე.

✓ ჯორბენაძე ზ. იოსებ გრიშაშვილი და თბილისური ქართული ჯორბენაძე ზ. ბალავარი ქართულის. თბ., 1987. — გვ. 198-230.

წერილში განხილულია იოსებ გრიშაშვილის პოეტური ენისა და სტილის საკითხები.

არველაძე ბ. შესწავლას ელოდება — თბილისი. — 1986. — 9
ოქტ. — გვ. 4.

პუბლიკაციის მიზანია, მკითხველს მიაწოდოს პოეტის ი. გრი-
შაშვილის ზოგიერთი უცნობი ან ნაკლებად ცნობილი წერილი, რო-
მელსაც დართული აქვს შესაბამისი კომენტარები.

— სათათანი გ. იოსებ გრიშაშვილი ლიტ. საქართველო. —
1981.-18 სექტ. (№ 38). — გვ. 4.

ამ წერილში ავტორი გეთავაზობს ი. გრიშაშვილის შემოქმედე-
პით პორტრეტს.

✓ გაბუნია კ. იოსებ გრიშაშვილის წერილები // დროშა. — 1981.
— № 10. — გვ. 21.

ავტორი მოგვითხრობს ალექსანდრე ნეიმანის არქივში დაცულ
ი. გრიშაშვილის წერილებზე, რომლებიც გამოგზავნილია გაზეთე-
ბის „სახალხო-ფურცლისა“ და „სახალხო საქმის“ თანამშრომლის,
საზოგადო მოღვაწის, ნინო-ბარნაბიშვილ-ნეიმანის სახელზე.

✓ კვანჭილაშვილი ტ. იოსებ გრიშაშვილის არდავიწყება ახ. კო-
მუნისტი. — 1988.-26 მარტი.

ავტორი მიმოიხილავს ი. გრიშაშვილის ღრმად შინაარსიან შე-
მოქმედებას, განიხილავს მის პოეზიას და აღნიშნავს, რომ „იოსებ
გრიშაშვილის დავიწყება ნიშნავს ჩვენი პოეტური კულტურის ერ-
თი მნიშვნელოვანი მონაპოვრის დავიწყებას. ქართული პოეზიის
გალარბებებას.“

✓ ლორთქიფანიძე ი. იოსებ გრიშაშვილი — ლიტერატურათმცოდ-
ნე მაცნე. ენისა და ლიტერატურის სერია. — 1958. — № 3. — გვ.
5-14.

ნაშრომში დახასიათებულია ი. გრიშაშვილის ლიტერატურათ-
მცოდნეობითი ნაწარმოებები და აღნიშნულია, რომ მისი წერილები,
ნარკვევები, გამოკვლევები, მონოგრაფიები ჩვენი მწერლობის სა-
ყურადღებო მონაპოვარია.

✓ ლორთქიფანიძე ი. ი. გრიშაშვილი ქართული პერიოდულს
პრესის თანამშრომელი მაცნე, ენისა და ლიტერატურის სერია.
— 1984. — № 1. — გვ. 26-40.

წერილის ავტორი საინტერესოდ მოგვითხრობს ი. გრიშაშვი-
ლის მოღვაწეობაზე ქართულ პერიოდიკაში.

✓ ლორთქიფანიძე ი. იოსებ გრიშაშვილის პოეტიკის საკითხებ
მაცნე, ენისა და ლიტერატურის სერია. — 1982. — № 2. — გვ.
5-21.

იოსებ გრიშაშვილს ერთ-ერთი წამყვანი ადგილი უჭირავს ქარ-
თული ლექსის ბგერითი კეთილხმოვნების მოწესრიგების, მასში
მრავალი სიახლის დამკვიდრების საქმეში. ნაშრომში გავეცნობო

სწორედ იმ სიახლეების დახასიათებას, რომელიც დაკავშირებულია ი. გრიშაშვილის სახელთან.

მეგრელიძე ე. იოსებ გრიშაშვილის კიდევ ერთი ბარათი ნიკო მარს საბჭ. ხელოვნება. — 1980. — გვ. 94-95.

საუბარია ი. გრიშაშვილის მიერ ნიკო მარისადმი გაგზავნილ ბარათზე, რომელიც დაცულია სსრ მეცნიერებათა აკადემიის არქ. - ვის ლენინგრადის განყოფილებაში. ამ ბარათში ი. გრიშაშვილის მონოგრაფიის „ძველი თბილისის ლიტერატურული ბოჰემის“ რუსული თარგმანის გამოქვეყნებაზეა საუბარი.

✓ მელიქსეთ-ბეგი. იოსებ გრიშაშვილი და სომხური ლიტერატურა პუშკინის სახ. თბილისის სახ. პედ. ინსტიტუტის შრომები. — 1957. — ტ. XI. გვ. 249-277.

ნაშრომში მოთხრობილია იმ დიდი ღვაწლის შესახებ, რომელიც მიუძღვის სასიქადულო ქართველ პოეტს ი. გრიშაშვილს სომხური ლიტერატურის პოპულარიზაციის საქმეში.

✓ მხარგრძელი ს. დადიოდა პოეტი წიგნების დასტი. წიგნის სამყარო. — 1980. — 14 მაისი (№ 9). — გვ. 4.

წერილი დაიწერა ი. გრიშაშვილის დაბადების 90 წლისთავთან დაკავშირებით. მასში ავტორი დიდი სიყვარულით და პატივისცემით მოგვითხრობს ჩვენი სასიქადულო პოეტის შესახებ.

✓ ნარიშინაშვილი ა. ი. გრიშაშვილი თბილისური ჩონა-ახალუხის შესახებ ძეგლის მეგობარი. — 1983. — № 64. — გვ. 67-72.

ცნობილი ქართველი პოეტის ი. გრიშაშვილის ერთი ფრიად მნიშვნელოვანი ხელნაწერი დაცულია აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის საპრობლემო ჯგუფის არქივში. ხელნაწერი ეხმაურება და ავსებს მწერლის ბრწყინვალე გამოკვლევას „ძველი თბილისის ლიტერატურული ბოჰემა“. სწორედ, ამ წერილის შესახებ მოგვითხრობს ავტორი.

✓ ნიქოლეიშვილი ა. იოსებ გრიშაშვილი ცისკარი. — 1986. — № 6. — გვ. 140-149.

შტრინები ი. გრიშაშვილის ლიტერატურული პორტრეტისათვის.

✓ ფურცელაძე მ. გრიშაშვილობა სამშობლო. — 1986. — (№ 10, მაისი). — გვ. 7.

წერილი მოგვითხრობს პოეტ-აკადემიკოსის იოსებ გრიშაშვილის ბიბლიოთეკა-მუზეუმში გამართული „გრიშაშვილობის“ შესახებ, რომელიც ოცდამეორედ აღინიშნა.

✓ ლვინეფაძე ნ. როცა ყოველი ფურცელი ისტორიაა კომუნისტი. — 1986. — 30 მაისი.

ვეცნობით ცნობილი ქართველი მკვლევარისა და კრიტიკოსის შალვა რადიანის არქივში შენახულ მასალას, რომელიც ი. გრიშაშვილის პიროვნებას გვაცნობს.

✓ შამელაშვილი რ. გრიშაშვილის ხელნაწერი ლექსიკონები განთიადი. — 1980. — № 6. — გვ. 177-179.

წერილი მოგვითხრობს ი. გრიშაშვილის მიერ შედგენილი ლექსიკონების შესახებ და აღნიშნავს იმ ღვაწლს, რომელიც მას მიუძღვის ქართული ლექსიკოგრაფიის გამდიდრების საქმეში.

✓ ჯაოშვილი გ. თბილისის მეზვრე თბილისი. — 1985. — 21 აპრ. — გვ. 5.

23 აპრილს სარფუხში გაიმართა ღღესასწაული „გრიშაშვილობა“, რომლის შესახებაც მოგიითხრობს ავტორი.

✓ ჯიბუტი ვ. იოსებ გრიშაშვილი ჯიბუტი ვ. თანამედროვე ქართველი საბავშვო მწერლები. — თბ., 1974. — გვ. 16-30.

წერილში განხილულია იოსებ გრიშაშვილის ცხოვრება და შემოქმედება. ავტორი განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს საბავშვო ნაწარმოებებზე. აღნიშნავს მის დიდ ღვაწლს ქართული საბავშვო მწერლობის შექმნასა და განვითარებაში.

ი. გრიშაშვილი და თეატრი

გრიშაშვილი ი. თეატრალური წერილები. — თბ.: ხელოვნება, 1960. — 167 გვ.

კრებულში შესულია ი. გრიშაშვილის მიერ სხვადასხვა დროს დაწერილი წერილები, რომლებიც თეატრსა და თეატრალურ ცხოვრებას ეხება. აქვეა მოგონებები ლალო მესხიშვილზე, კოტე მარჯანიშვილსა და ვერიკო ანჯაფარიძეზე.

✓ კიკნაძე ვ. იოსებ გრიშაშვილი კიკნაძე ვ. სივრცე თეატრისა. — თბ., 1975. — გვ. 141-144.

წერილი მოგვითხრობს იმის შესახებ, თუ რა როლი შეასრულა თეატრმა სასიქადულო პოეტის ი. გრიშაშვილის ცხოვრებაში. რა ზემოქმედება მოახდინა მისი, როგორც პოეტის ფორმირებასა და მომავალზე.

✓ ლორთქიფანიძე ი. იოსებ გრიშაშვილი და თეატრი მაცნე. ენისა და ლიტერატურის სერია. — 1981. — № 2. — გვ. 5-22.

ვეცნობით იმ წერილებსა და ნაშრომებს, რომლებიც ი. გრიშაშვილმა ქართულ თეატრს უძღვნა ამ ნაწარმოებებში პირველწყაროებზე დაყრდნობით სამსჯავრობეა გამოტანილი ჩვენი ეროვნული თეატრალური ცხოვრების საინტერესო საკითხები.

✓ ჯაოშვილი გ. ხელოვნება იოსებ გრიშაშვილის პოეზიაში გრიშაშვილი ი. ხელოვნებას. — თბ., 1979. — გვ. 5-18.

წერილში ვეცნობით იოსებ გრიშაშვილის თეატრალური მოღვაწეობის პერიოდს და შემოქმედების იმ ნაწილს, რომელიც ნათლად მეტყველებს ი. გრიშაშვილის ფანტიკურ სიყვარულზე ქართული ხელოვნების, განსაკუთრებით თეატრისა და მსახიობის ხელოვნებისადმი.

ОТ СОСТАВИТЕЛЕЙ

В апреле 1989 года исполняется 100 лет со дня рождения народного поэта Грузии, академика Академии наук Грузинской ССР, лауреата Государственной премии СССР, заслуженного деятеля искусства Армянской ССР, общественного деятеля, литературоведа и известного bibliофила Иосифа Гришашвили. Его творчество по праву занимает почетное место в грузинской поэзии.

Отдел рекомендательной библиографии Государственной Республиканской библиотеки Грузинской ССР им. К. Маркса подготовил в связи с памятной датой рекомендательный указатель литературы на грузинском и русском языках. В указателе внесена литература в основном за последние 15-20 лет. Исключения составляют сборники поэзии И. Гришашвили, монографии и наиболее ценные книжные и журнальные статьи. С более ранней литературой читатель может познакомиться, используя наш указатель, выпущенный в связи с 90-летием Иосифа Гришашвили. Указатель аннотирован, материал расположен в следующем порядке:

От составителей

Биографическая справка и обзор творчества произведений, переведенных на русский язык

Издания произведений Иосифа Гришашвили и литература о нем

Целью настоящего указателя является оказание помощи как работникам библиотек, так и широкому кругу читателей, интересующихся жизнью и творчеством выдающегося грузинского поэта.

Отбор материала завершён в сентябре 1988 года.

I. ИОСИФ ГРИШАШВИЛИ

23/IV 1889-3/VIII-1965

Народный поэт Грузии, академик Академии наук Грузинской ССР, лауреат Государственной премии СССР, заслуженный деятель искусств Армянской ССР, поэт, переводчик

и литературовед Иосиф Григорьевич Гришашвили (Мамулашвили) родился в Тбилиси в семье ремесленника-каменщика. Детство и юность он провёл в старом районе города, Харпухи. Это был район, населённый разноязычными представителями народов Кавказа, известный памятниками седой старины. Начала грамоты Иосифа научила мать, а затем в восьмилетнем возрасте его определили в грузинскую гимназию. Там он проучился недолго. После смерти отца в 1904 году Иосифу пришлось оставить гимназию. Однако способный юноша продолжал заниматься самообразованием. К этому времени относятся и его первые стихи.

Свою страстную жажду знаний начинающий поэт удовлетворял чтением всевозможных книг, журналов, газет. Ещё в юности он начал собирать интересующие его книги, главным образом по кавказоведению, и за пятьдесят лет создал богатую библиотеку редчайших изданий в сорок тысяч экземпляров, которую передал в дар Академии Наук Грузинской ССР.

В 1905-1907 годах начинающий поэт создаёт в Харпухи любительскую театральную группу, для которой сам пишет пьесы. Первые книги его стихов «Букет роз» и «Фантазия» были напечатаны в 1906 и 1907 годах. В них поэт отдал дань модернистским увлечениям.

С 1908 года Гришашвили стал работать суфлёром в грузинском театре, иногда исполнял третьестепенные роли или заменял больших актёров. В юности он работал также в редакциях газет-корректором или курьером. Театр и редакция явились для поэта фактически его университетами.

В 1916 году Гришашвили сблизился с группой грузинских модернистов «Голубые роги». Но, не приняв западную ориентацию этой группы, вскоре отошёл от неё, и, взяв курс на стилизацию под восточную литературу, стал издавать журнал «Лейла» (1917-1924).

И. Гришашвили восторженно встретил весть о падении самодержавия. На это историческое событие он откликнулся выпуском в 1917 году сборника стихов «Красное знамя».

В 1919-1921 гг. поэт как вольнослушатель посещал лекции в Тбилисском университете.

Начиная с 1921 года, после установления Советской власти в Грузии, Гришашвили ведёт интенсивную и плодотворную работу как поэт, переводчик, исследователь художественной литературы. На родном языке он опубликовал также

книги стихов, как «6 стихотворений» (1930), «Новые стихи» (1939), «Только любовь» (1957, 1958), «Мой Тбилиси» (1960), «Из сокровищницы сердца» (1965) и другие. Дважды издавалась «Собрание сочинений поэта в пяти томах (1961-1965, 1980-1985)». И. Гришашвили-автор более 100 книг стихов, критических работ, пьес, монографий, поэм.

В 1922 году увидел свет сборник стихотворений поэта на русском языке, а в 1943 в Тбилиси, в издательстве «Заря Востока», вышел сборник на русском языке «Избранные стихи» Иосифа Гришашвили.

Ему принадлежат исследования по истории грузинской литературы и театра «Саят-Нова» (1914-1918), «Литературная богема старого Тбилиси» (1926-1927, русский перевод (1977)), «Жизнь Александра Чавчавадзе» (1940), «Илья Чавчавадзе и грузинский театр» (1937), «Александр Казбеги как актёр» (1944) и другие.

И. Гришашвили известен также как один из лучших грузинских детских писателей. Огромной любовью пользуются у маленьких читателей цикл стихотворений «Для вас, мои малыши» (1923-1960), поэмы-сказки «Спэмара» (1910), «Кошки Бабаджана» (1938) и другие его детские произведения.

Творческий путь Гришашвили характеризуется также большой редакторской и публицистической работой.

В 1947 году поэт был избран действительным членом Академии наук Грузинской ССР. За одноименный стихов (1949) Гришашвили был удостоен Государственной премии СССР в 1950 году. В 1959 году ему было присвоено звание народного поэта Грузии. Поэт награжден орденом «Трудового Красного Знамени» и медалями «За оборону Кавказа» и «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов».

И. Гришашвили перевел на грузинский язык ряд стихотворений русских поэтов, а также произведения армянских, азербайджанских и осетинских поэтов.

Его произведения переводились на азербайджанский, белорусский, молдавский, армянский, казахский, татарский, осетинский, немецкий, польский, румынский и итальянский языки.

Многие стихи И. Гришашвили стали популярными песнями.

Умер поэт в Тбилиси, похоронен в Пантеоне писателей и общественных деятелей на горе Мтацминда.

В Тбилиси находится Дом-музей Иосифа Гришашвили. Его именем названа одна из улиц столицы.

Иосиф Гришашвили вошёл в грузинскую литературу двадцатого века как своеобразный мастер лирического стиха, подлинный новатор и оригинальный художник. Ему удалось облечь старые мотивы грузинской поэзии в совершенную форму, сохранить при этом всю их непосредственность и ясность.

Поэзия Иосифа Гришашвили красочна и колоритна. Она богата средствами художественной выразительности. Поэт часто обращается к городскому фольклору, использует его своеобразную лексику, колоритный говор горожан, жаргон особой городской прослойки «карачохели».

Иосиф Гришашвили вышел на литературную арену в период революции 1905 года, за которой последовали чёрные годы реакции. В созданных в это время произведениях преобладают гражданские мотивы, революционная героика, призыв к борьбе за освобождение трудового народа от гнёта капитализма. В таких стихотворениях, как «Товарищам», «Песня узника», «Зима», «Песня табачницы» поэт рисует образы страдающих от непосильного труда людей, выражает твёрдую веру в их освобождение.

Однако в дальнейшем социальные мотивы в творчестве Иосифа Гришашвили отступили на второй план, а затем и вовсе исчезли на определённое время. Политическая реакция рождала в стихах поэта мотивы тоски, одиночества, уныния («Опечаленная природа», «Синеет небосклон», «Если...»). «Возлюбленная твоя больна»). Много произведений этого периода посвящено теме любви. В них Гришашвили рисует любовь как высокое, облагораживающее чувство, воспевает женщину как олицетворение чистоты и красоты. Таковы стихи «Оль-Оль, Оль-Оль», «Нарцисс», «Перчатки», «Как хороша ты! Хороша!»

Но встречаются в равном творчестве поэта и такие произведения, где любовь представлена как сплошное страдание, а женщина как их источник («Оставь меня!», «Спрашивал я ветер горный»), «Безнадёжная надежда». «Не кури!» «Подушке»). С огромной радостью воспринял Гришашвили весть о свержении самодержавия. На это событие он откликнулся стихотворением «1917».

«Свершилось! За хмурым рассветом —
Багряного солнца восход.
Мгновенно вся жизнь изменилась.

Восстал угнетённый народ.
Довольно служили мы барам!
Долой властелина-царя!
Жизнь, полную правды и света,
Построим, свободно, творя...!»

(Пер. П. Карабана)

В творчестве поэта намечаются определённые изменения, он расширяет тематическую сферу своих произведений, отведя одно из почетных мест показу колоритных картин старого Тбилиси («Триолеты о Шайтан-базара», «К Ашшашхане»). В его стихах слышатся мотивы ашугской поэзии, фольклор старинного города.

«Где они, пиры и кривы чёрных чох
картинных?
В этих улочках, я помню, цех шагал,
старинный,
Строй знамён перелетённых, разноцветных, пышных...»
(«Триолеты о Шайтан базаре» пер. Н. Тихонова)

Первым шагом И. Гришашвили на пути к советской действительности явилось стихотворение «Прощание со старым Тбилиси». Это — последнее стихотворение из цикла о старом Тбилиси. В то же время оно является переходным этапом. В нём поэт произносит прощальное слово, посвящённое Тбилиси «карачохели» и «амкаров», и вместе с тем сознаёт необходимость отойти от старого, отжившего и стать на путь ведущий к новым жизненным идеалам.

Тема родного города стала одной из самых значительных в творчестве И. Гришашвили. Поэт рисует прошлое столицы Грузии и её сегодняшний день приёмами контраста:

«Что за стройка? Что за камни,
И деревья, и кусты?
Это ль город Горгаслани?
Сердце Картли, это ты?
Где тут улочка змеялась,
Изгибалась, как лоза?
Без чадры Фатма явилась

Асламазу па глаза?
(«Григол Орбелциани на Комсомольской ал-
лее», пер. С. Шервипского)

Такими искренними лирическими стихами, как «Площадь имени Ленина», «Новый Тбилиси», «Привет с Нарикалы», «Тбилиси учил меня стихам» изображает Иосиф Гришашвили картину возрождённой и обновлённой столицы. И в этих картинах полноценно и увлекательно вырисовывается новая прекрасная панорама.

Поступь новой жизни ощущается и в стихотворениях «Храмгэ», «Самгори», «Грузинский автомобиль», «Гори», «Ленин».

С большой силой звучала поэзия Гришашвили в годы Великой Отечественной войны. Голос поэта звучал как призыв, зовущий к борьбе и победе над врагом:

«Не мною сказаны впервые,
сегодня вновь звучат святые
слова;

— Отчизна и Победа! —
Всем сердцем силу их передай,
нам запечатлел наши деды
свой клич:

— Отчизна и Победа!..»

(«Два слова», пер. В. Бугаевского)

Иосиф Гришашвили воспел мужественных сестёр и матерей, ставших на трудовую вахту. С большим патриотическим чувством он создал благородный образ матери-грузинки («Грузинка-мать»). Теме Великой Отечественной войны Гришашвили посвятил много стихотворений, среди которых наибольшей художественностью и силой поэтического воздействия отличаются «Ленинграду», «С чанури Салт-Новы» «Призыв», «Фронтная сестра». Эти произведения представляют собой замечательные образцы грузинской патриотической лирики.

В послевоенный период большое место в творчестве поэта

занимает тема борьбы за мир («Нас ведёт мир». «Долголетие Отчизне!»). В своих стихах Гришашвили рисует Советский Союз как могущественный оплот мира во всём мире. С этой темой тесно связана тема дружбы народов, которая звучит у поэта особенно сильно и торжественно. В этом плане заслуживают внимания стихотворения «Пушкин и Илья Чавчавадзе», «Другу Грузии» («На смерть Ованеса Туманяна»), «Русскому поэту», «Джамбулу», «Мухамбази». С большой теплотой говорит поэт о дружбе народов Закавказья:

«Баку и Ереван, Тбилиси мой, —
какое слов прекрасных сочетанье!
Три грозди от лозы одной
висят в благоухающем марани...»

(«Тбилиси, Баку и Ереван», пер. Б. Серебрякова).

По своей тематике, идейному содержанию и художественным достоинствам литературные исследования И. Гришашвили органически связаны с его поэзией. Его внимание привлекают такие темы и вопросы культурного прошлого Грузии, которых ранее никто не касался. С этой точки зрения наиболее характерно произведение «Литературная богема старого Тбилиси». Книга эта открывает целый мир безымянных или незаслуженно забытых народных поэтов. В ней на фоне экзотических картин старого Тбилиси второй половины XIX века автор рассматривает тбилисскую народную словесность того же периода.

Творчество Иосифа Гришашвили своеобразно и колоритно. В этом отношении поэт представляет особое явление грузинской советской литературы. Он усвоил лучшие традиции древней и новой грузинской литературы, обогатил грузинский стих новыми художественными красками, оригинальными образами, формами поэтической техники и оказал благотворное влияние на дальнейшее развитие грузинской поэзии.

II. ТВОРЧЕСТВО ИОСИФА ГРИШАШВИЛИ

Гришашвили И. Стихи разных лет /Пер. с груз.-Тб.: Мерави, 1980. — 77 с.

✓ Рец.: Нерлер П. «Я Тбилиси люблю...» «Дружба народов». — 1982. — № 4. — С. 259-261.

Гришашвили И. Стихи /Пер. с груз. — Тб.: Литература да холевпеба. 1967. — 47 с.

Гришашвили И. Лирика /Пер. с груз. — Тб.: Заря Востока, 1959. — 262 с.

Гришашвили И. Стихи. /Пер. с груз. — М.: Гослитиздат, 1957. — 295 с.

Иосиф Гришашвили: Стихи /Пер. с груз. Антология грузинской советской поэзии. — Тб., 1971. — С. 18-25.

Иосиф Гришашвили: Стихи /Пер. с груз. Антология грузинской поэзии. — М., 1958. — С. 514-528.

Гришашвили И. Стихи Симфония лозы: Грузинская поэзия в переводах русских поэтов. — М., 1983. — С. 7-10; 138-143.

Публикуются стихи в переводах Анны Ахматовой и Давида Самойлова.

Иосиф Гришашвили: Стихи Серебряков Б. Избранные переводы: Грузинская лирика. — Тб., 1958. — С. 38-52.

Гришашвили И. Овладевай русским языком: Пер. Н. Тихонова Два века братства: Грузинские поэты о России. — Тб., 1983. — С. 11-12.

Гришашвили И. Состарился? Нет!: Пер. Г. Павловской Лит. Грузия. — 1986. — № 5. — С. 3.

Гришашвили И. Литературная богема старого Тбилиси: Пер. с груз. и комментарии Н. Тархвишвили; пер. стих. В. Леоневича. — Тб.: Мерани, 1977. — 144 с.

Яркими, неповторимыми красками рисует Иосиф Гришашвили картины старого Тбилиси. Автор приводит читателей и на народные праздники, и на кулачные бои, рассказывает о жизни простых ремесленников, знакомит с вековыми традициями горожан.

В месте с тем эта книга представляет собой научное исследование. Она открывает целую плеяду поэтов — самородков XIX и начала XX веков (Иэтнм Гурджи, Азира, Георгий Скандар-Нова, Давид Гвишвили, Антон Гавджискарели), рассказывает об их жизни и творчестве, знакомит с их произведениями. Книга имеет важное значение в изучении литературного прошлого Тбилиси.

Гришашвили И. Вместе с Россией Имедадзе В. Деятели грузинской культуры о России. — Тб., 1958. — С. 141-142.

Поэт говорит о полуторавековой дружбе грузинского и русского народов.

III. ЛИТЕРАТУРА О ЖИЗНИ И ТВОРЧЕСТВЕ ИОСИФА ГРИШАШВИЛИ

а) Биографические материалы и воспоминания о поэте

✓ Гришашвили И. Моя автобиография Советские писатели: Автобиографии. В 2 т. Т. I. — М., 1959. — С. 355-363.

Выдающийся поэт, литературовед, страстный библиофил рассказывает о своей жизни, об истоках творчества и тематике своих произведений.

✓ Ткешелашвили О. Гришашвили (Мамулашвили) Иосиф Григорьевич (1889-1965 гг.) Ткешелашвили О. Мтацминда: Пантеон писателей и общественных деятелей Грузии. — Тб., 1980. — С. 44-46.

Предлагается биографическая справка и некоторые сведения о многообразной творческой деятельности поэта.

Бебутов Г. «Тебе, грядущий путник» Бебутов Г. Отражения. — Тб., 1973. — С. 5-15.

То же Лит. Грузия. — 1970. — № 11. — С. 93-96.

Автор статьи — близкий друг Иосифа Гришашвили — рассказывает о неумной любви поэта к кингам, о его безграничной доброте, искренности и отзывчивости.

✓ Иосиф Гришашвили. Гришашвили И. Стихи разных лет. — Тб.: Мерани, 1980 — С. 7-8.

Читателям предлагается развернутая биографическая справка, а также некоторые сведения о творчестве поэта.

✓ Каландадзе Л. Певец Тбилиси. Каландадзе Л. Литературные зарисовки. — Тб., 1980. — С. III-121.

Автор вспоминает о своих встречах с Иосифом Гришашвили, рассказывает о необыкновенных человеческих качествах этого человека.

В статье также говорится о Гришашвили как о певце Тбилиси и как о страстном поэте «земной, телесной любви».

✓ Асатнани Г. Иосиф Гришашвили (1889-1965) Лит. Грузия. — 1984. — № 6. — С. 163-169.

Вспомнивая встречи с автором Тбилиси. Гурам Асатнани создаёт яркий незабываемый образ поэта, чей дух «...все равно пребудет там, где, запрудив плавное её течение, как бы нарочно сходятся берега Куры, мимо которой мы так равнодушно проходим, словно здесь нет ничего, кроме холодной речной воды».

Дурмишидзе С. Трубадур Тбилиси Лит. Грузия. — 1975. — № 10. — С. 77-79.

Автор статьи вспоминает о своих встречах с Иосифом Гришашвили, о том, как любил поэт свой родной город.

Миравоян Н. Два письма Юрия Марра к Иосифу Гришашвили Лит. Грузия. — 1986. — № 8. — С. 199-203.

В статье сообщается о том, что обнаружены новые материалы о дружеских отношениях этих двух выдающихся личностей. Автор полностью приводит одно из писем, написанных Юрием Марром — одним из крупнейших советских ученых-ранистов — к поэту Иосифу Гришашвили.

Погосян Р. «Пируз» Лит. Грузия. — 1973. № 6. — С. 73-78.

Рипсиме Погосян, известная армянская писательница и общественная деятельница, долгие годы жила в Тбилиси, активно участвовала в его литературной жизни. Она была близко знакома с виднейшими грузинскими и армянскими писателями конца XIX и начала XX века. Предлагаемая публикация оживляет страницы её дружбы с Иосифом Гришашвили, ближе знакомит нас с личностью пародного поэта Грузии.

Сергеева В. «...Моему народу в дар» В мире книг. — 1987. — № 8. — С. 52-55.

Всю свою жизнь Иосиф Гришашвили был одержим пламенной страстью-коллекционерством книг. О том, какую богатейшую библиотеку принес поэт в дар своему народу, рассказывается в данной статье.

Тодуа Ш. 19 памятных вечеров Веч. Тбилиси. — 1982. — 10 мая.

Давно уже нет среди нас выдающегося поэта и гражданина Иосифа Гришашвили, но уже много лет в его Доме-музее по Алгетской улице № 1, на крутогорье Харпухи, собираются 23 апреля — в день рождения поэта — на вечер воспоминаний — «Гришашвилоба» его родные, близкие, друзья, представители общественности.

Об одной из таких встреч рассказывается в данной статье.

Тодуа Ш. Мир поэта... Веч. Тбилиси. — 1983. — 4 мая.

Глубокий исследователь, ищущий, жизнелюбивый человек. Иосиф Гришашвили внес огромный вклад в современную грузинскую поэзию. Об этом говорили собравшиеся на вечере в Доме-музее поэта — «Гришашвилоба» — многочисленные почтатели его таланта.

б) Литература о творчестве поэта

Джибладе Г. Иосиф Гришашвили. — Тб.: Заря Востока, 1958. — 32 с.

Автор характеризует каждый из этапов творческого пути Иосифа Гришашвили, останавливается на разборе отдельных, наиболее значительных произведений («Песнь узника», «Хороша ты, хороша», «Нарцисс», «1943», «Весна и победа», «Свет», «Да, беспокойство» и т. д.), говорит о высоком поэтическом мастерстве поэта.

Хинтибидзе А. И. Гришашвили: Критико-биографический очерк. — Тб.: Изд-во АН ГССР, 1959. — 71 с.

Работа отражает большой и сложный творческий путь поэта, который начался в период первой русской революции, пошёл через буржуазно-демократическую и социалистическую революции 1917 года и получил полный расцвет в советский период. Автор монографии подробно анализирует много произведений Иосифа Гришашвили («Букет роз», «Песня рабочего», «Девушка в цветках», «Мой Тбилиси», «Овладей русской речью», «Шота Руставели в моей библиотеке» и др.) отмечает своеобразие и колоритность творчества поэта.

✓ Баруздин С. Об Иосифе Гришашвили Баруздин С. Люди и книги: Лит. заметки. — М., 1978. — С. 212-216.

В статье говорится о том, что путь, пройденный И. Гришашвили в поэзии, являет собой историю грузинской советской поэзии от первых лет своего предреволюционного зарождения до наших дней.

Наиболее подробно речь идёт о творчестве грузинского поэта, посвященном жизни детей. Эти произведения И. Гришашвили всегда наполнены светом и большим теплом.

Гольцев В. Гришашвили и его переподчики Гольцев В. Литературно-критические статьи: классическая и современная грузинская литература. — Тб., 1957. — С. 279-290.

Характеризуя отдельные периоды творчества Иосифа Гришашвили, автор статьи отмечает, что в условиях советской действительности поэт не только не перестал быть певцом своего родного города, но его стихи наполнились образами нового Тбилиси, видоизменившегося по воле народа.

Далее разбираются переводы стихотворений Иосифа Гришашвили на русский язык, подчеркивается необходимость более серьезного и внимательного отношения к переводу произведений такого мастера, каким был И. Гришашвили.

✓Джибути В. Октябрь и поэзия! Джибути В. Современники: Лит. — критические статьи /Пер. с груз. — Тб., 1977. — С. 5-14.

В статье говорится о том, как вошёл Октябрь в грузинскую поэзию, обновляя её содержание, принося новые ритмы и новые образы. Анализируются творчество различных поэтов. Останавливаясь на поэзии Иосифа Гришашвили, автор отмечает оптимистическое звучание его произведений, веру поэта в перушную дружбу и братское единство советских народов.

✓Джибути В. Поэт Тбилиси Джибути В. Современники: Лит. — критические статьи /Пер. с груз. — Тб., 1977. — С. 66-72.

Автор рассказывает о творческом пути народного поэта Иосифа Гришашвили, о формировании его мировоззрения и творческих позиций. В статье анализируются особенности произведений поэта, приводятся отрывки его стихотворений.

Калацадзе Л. Певец Тбилиси Калацадзе Л. Литературные зарисовки. — Тб., 1980. — С. 111-121.

Аннотацию см. на С. 35.

✓Тихонов Н. Сердце, отдавшее песне Тихонов Н. Избранное. В 2 т. Т. 2. Повести и рассказы о Грузии. Очерки. Слово о великих. О современниках. — Тб., 1978. — С. 256-259.

Эта небольшая статья посвящена поэтическому таланту Иосифа Гришашвили.

Автор прекрасных образцов тонкой, любовной лирики, а также патриотических стихов о новом Тбилиси, о преображении родной страны, о выдающихся её деятелях создал свой собственный, неповторимый стиль. Вся жизнь Иосифа Гришашвили стремилась к тому, чтобы стих был выразителем и певуч, богат образами, искренен и мелодичен.

✓Цыбизов Г. Стихи о Родине Декада грузинского искусства и литературы в Москве. Март 1958: Сб. материалов. — Тб., 1960. — С. 377-379.

В статье анализируется патриотическая лирика Иосифа Гришашвили, в которой утверждается романтика древней Грузии, а также её прекрасная социалистическая действительность.

✓Чилая С. Иосиф Гришашвили Чилая С. Очерки истории грузинской советской литературы. — Тб., 1960. — С. 126-136.

В статье прослеживается творческий путь И. Гришашвили подробно анализируется тема Тбилиси в лирике поэта.

Банадзе В. И пмя и стих неуцёмленные: К 90-летию со дня рождения Иосифа Гришашвили Парт. слово. — 1979. — С. 31-32.

Автор статьи сравнивает жизненный путь Иосифа Гришашвили с биографией Максима Горького, рассказывает о том, какой вклад в грузинскую поэзию внес поэт своим творчеством.

Банадзе В. Разговаривая с детьми доверительно и просто Лит. Грузия. — 1973. — № 1. — С. 56-59.

Автор говорит о таких характерных особенностях произведений И. Гришашвили для детей, как умение воспитывать без морализирования, делиться богатым жизненным опытом, постигать внутренний мир ребёнка. В статье рассматриваются стихотворения «Соня», «Шалун», «Гулико», поэмы-сказки «Коши Бабаджана», «Молла и собака», «Ишак Мустафы» и др.

√ Бусурашвили И. Грузинская земля была и остаётся творческой колыбелью для многих представителей советской литературы Заря Востока. — 1988. — 6 апр.

В самом начале статьи даётся небольшая информация о том, что в ближайшее время в издательстве «Мерани» выйдет книга И. Гришашвили «Литературная богема старого Тбилиси».

Джанашвили М. Иосиф Гришашвили — пушкинист Заря Востока. — 1987. — 6 мая.

Особое место в деятельности И. Гришашвили занимало творчество А. С. Пушкина. Автор статьи рассказывает о тех литературоведческих исследованиях грузинского поэта, которые были посвящены страницам жизни и деятельности А. С. Пушкина.

Жгенти Б. Певец любви и красоты Лит. Грузия. — 1969. — № 4. — С. 105-114.

Данная статья подробно рассказывает о творческом пути народного поэта Иосифа Гришашвили. Автор подчеркивает некоторые особенности композиции и языка его произведений (всегда законченный лирический сюжет, разнообразие средств поэтической выразительности, неиссякаемое богатство метафор и сравнений), последовательно доказывает, что творчество Гришашвили тесно связано со славными гуманистическими и патристическими традициями грузинской литературы.

Мchedlishvili Б. «Я Тбилиси люблю...» Лит. Грузия. — 1971. — № 6. — С. 63-65.

В статье отмечаются заслуги И. Гришашвили как ученого и исследователя, по-новому осветившего замечательные произведения городских народных поэтов, множество забытых историй, познакомившего читателей с колоритным обликом старого Тбилиси. Далее автор статьи говорит о новаторстве, о своеобразии любовной лирики поэта.

Нерлер П. «Я Тбилиси люблю...» Дружба народов. — 1982. — № 4. — С. 259-261.

Статья представляет собой рецензию на сборник стихов И. Гришашвили «Стихи разных лет». В заключение автор статьи отмечает, что всей своей жизнью, всем своим трудом поэт оправдал слова стихов «Я Тбилиси люблю...» — рефрен его поэзии и его судьбы.

✓ Одаели М. В. И. Гришашвили о мастерстве перевода Литературное содружество народов СССР. — М., 1985. — С. 139-148.

Иосиф Гришашвили особое внимание уделял вопросам художественного перевода. В статье говорится, что он требовал от переводчика хорошего знания языков, точного и правильного подбора переводимой литературы, красивой и правильной передачи подлинника, бережного отношения к каждому слову.

Поступальский И. И Гришашвили в Польше Лит. Грузия. — 1965. — № 10. — С. 65-67.

Автор высказывает свои соображения по поводу первых польских переводов лирики И. Гришашвили, констатирует удачное слияние творчества грузинского поэта с могучим потоком польской поэзии.

Саргшвили В. «Время твое» Веч. Тбилиси. — 1980. — 15 стр.

В статье, посвященной новой книге поэта-переводчика Владимира Леоповича, автор останавливается на новом переводе собраний И. Гришашвили стихов «литературной богемы старого Тбилиси».

სახელთა სამიჯბელი

- ალავეძე მ. 15
 აპინაშვილი ქ. 13
 არველაძე ბ. 13, 14, 18
 ასათიანი გ. 18
 ბაიაძე ე. 11, 14
 ბეჭინაშვილი ი. 15
 გაბუნია ე. 18
 გოცირიძე ნ. 10
 ვართაგავი ი. 16
 ზანდუცელი ფ. 16
 თევზაძე ა. 16
 ცანკავა გ. 16
 ცვაჭვილაშვილი ტ. 19
 კიკნაძე ვ. 22
 კუსტაშვილი რ. 14
 ლონგარია ი. 11
 ლორთქიფანიძე ი. 14, 19, 22
 მარი ნ. 19
 მეგრელიძე ი. 19
 მელიქსეთ-ბეგი 20
 მერკვილაძე გ. 12, 16
 მზარგრძელი ს. 20
 ნარიბანიშვილი ა. 20
 ნიკოლეიშვილი ა. 20
 რადიანი შ. 12, 17, 21
 ფარულავა გ. 17
 ფერმანგიშვილი ს. 10
 ფურცელაძე მ. 20
 ქაროსანიძე ე. 13
 ლვინფაძე ნ. 21
 ლლონტი შ. 17
 შამელაშვილი რ. 21
 ჩაღლეიშვილი ა. 13
 ჩიხლაძე ნ. 13
 კილაია ს. 17
 კიკინაძე ლ. 13
 ხინთიბიძე ა. 15
 ხუციშვილი ს. 11, 15
 ჯაოშვილი გ. 21, 22
 ჯიბლაძე გ. 12, 17
 ჯიბუტი ე. 12, 15, 16, 21
 ჯორბენაძე ბ. 18

შ ი ნ ა ა რ ს ი

შემდგენლებისაგან	3
1. ი. გრიშაშვილის ბიოგრაფიული მონაცემები	4
2. ი. გრიშაშვილის შემოქმედება	8
3. ლიტერატურა ი. გრიშაშვილის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ	10
ა) ი. გრიშაშვილის ბიოგრაფია	10
ბ) მოგონებები ი. გრიშაშვილზე	11
გ) ლიტერატურა ი. გრიშაშვილის შემოქმედების შესახებ	11
4. ი. გრიშაშვილი და თეატრი	17
5. სახელთა საძიებელი	32